

Kan vi redde millioner av menneskeliv er det verdt innsatsen, demokrati eller ikke demokrati, skriver *Martin Sandbu* ved Center for International Development, Harvard University.

Helse før demokrati

Et innlegg i Dagens Næringsliv mandag 8. mai kommenterer Svenn Korseth senior den tragiske mangelen på økonomisk utvikling i Afrika.

Korseth har rett i at u-hjelp har gitt skuffende resultater, men noen av konklusjonene han trekker av det kan ikke få stå uimotsagt. Center for International Development (CID) ved Harvard University har forsket mye på problemene i Afrika under ledelse av professor Jeffrey Sachs, en av verdens mest anerkjente økonomer og rådgiver for regjeringer i Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa. CIDs arbeid står i sterk kontrast til Korseths ensidige fokus på vanstyre.

Afrikas problemer er for alvorlige til at vi kan se bort fra dem. Vi snakker ikke bare om stagnasjon i den økonomiske veksten. Afrika sør for Sahara hatt negativ vekst i løpet av 80- og 90-tallet. Nedgangen eller stagnasjonen skjer på et nivå som er ufattelig lavt sett fra den rike verdens situasjon: I mange land må mennesker overleve på mindre enn en dollar om dagen!

I tillegg blir den sosiale og menneskelige lidelsen lett borte i målinger av bruttonasjonalprodukt. La meg gi noen eksempler på hva som faktisk skjer i Afrika.

Åtte prosent av den voksne befolkningen i Afrika sør for Sahara er smittet av hiv. I mange land har aids redusert en allerede lav forventet levealder - i Zambia gikk forventet levealder ned fra 49 år i 1990 til 43 år i 1997. En mengde andre sykdommer fører til ekstremt høy barnedødelighet i Afrika - hvert tiende afrikanske barn dør før det fyller ett år.

Ifølge Korseth skyldes alt dette politiske problemer i landene selv. Selvsagt er det vanstyre i mange afrikanske land, men å klandre den politiske situasjonen for Afrikas vanskeligheter er mer en klisjé enn en sann forklaring. Forskning gjennomført ved Harvard University de siste årene har vist at en vel så viktig årsak til Afrikas

Rett til god helse. Vi kan alle være enige om at politiske problemer har bremsset Afrikas økonomiske utvikling. La oss likevel ikke fälle i fellen og tro at det ikke er noen ting vi kan gjøre selv i vanstyrte land. Vi kan og bør øke sjansene for langsiktig vekst ved å beskytte afrikanernes rett til god helse, skriver artikkelforfatteren.

Foto: REUTERS

kronisk lave vekst er grunnleggende økologiske faktorer – som øker utbredelsen av smittsomme sykdommer og reduserer produktiviteten i landbruket – og en geografisk situasjon gjør at en stor del av befolkningen er stengt ute fra internasjonal handel. Hvis sykdom og andre hindringer på Afrikas vei inn i verdensøkonomien ikke takles direkte, vil formaninger om bedre styre sett ikke gi mye utslag.

Vi er derfor sterkt uenige når Korseth sier at «det er på tide å snu denne trenden» av utviklingshjelp fordi «det er nok av oppgaver i Norge som skriker etter løsninger». I Norge dør ikke en million barn av malaria hvert år.

Det er derfor ingen løsning å slutte å gi hjelp til de fattigste i verdenssamfunnet. Derimot har Korseth rett i at hjelpen må nå dem den er tiltenkt, og den bør slett ikke gis på en måte hvor den kan bli stjålet eller overført

til hemmelige bankkonti, slik det ofte har skjedd før. Center for International Development ved Harvard University anbefaler som et første skritt på veien til utvikling at gjelden til u-land ettergis på en måte som sikrer at ressursene skaper reelt bedre vilkår for folk flest i fattige land.

Verdensbanken og det Internasjonale Pengefondet (IMF) innser nå begge at mye av u-landsgjelden bør ettergis, men de går etter CIDs syn ikke langt nok.

Det er på tide å ta Afrikas problemer på alvor og innse at den utviklede verden ikke kan fortsette å presse betalinger ut av land som ikke har ressurser til å redde sine egne barn fra å dø av sykdommer som lett kunne unngås. Nigeria, for eksempel, bruker fem ganger mer penger på å betjene gjelden enn på helsepolitikk.

Hvordan kan gjelden ettergis på en måte som sikrer riktig

bruk av pengene? CIDs forslag er at gjeldslettergivingen rettes direkte mot sosiale utfordringer som helse. Korseth setter selvsagt ting på spissen når han sier at å vaksinere barn er «bortkastet» hvis det ikke «gjøres noe med den politiske tilstanden i de afrikanske land». Vi trenger ikke gå inn på at dette skjærer alle afrikanske land over en kam; det er nok å innse at hvis vi kan redde en million barn i året fra å dø av malaria; eller hvis vi kan forhindre at antallet på hiv-smittede i Afrika vokser enda mye høyere enn dagens 24 millioner; eller hvis vi kan gjøre noe med at kaloriinntaket i de fattigste landene i gjennomsnitt bare er 2/3 av nivået i G7-landene; så er det verdt det å gjøre det, demokrati eller ikke demokrati. Mennesker i bedre helse, med barn som overlever, har større muligheter til å oppnå utdannelse, begrense befolkningsveksten som tynner ut ressursene, og sist men ikke minst: kreve bedre politisk styre. Helse

kommer før demokrati når det er spørsmål om liv og død.

La oss derfor ettergi all gjelden til de fattigste landene (og fortsette å overføre midler), men sette som betingelse at ressursene som da blir frigjort går til de største sosiale behov, spesielt helseformål.

Vi kan alle være enige om at politiske problemer har bremsset Afrikas økonomiske utvikling. La oss likevel ikke falle i fellen og tro at det ikke er noen ting vi kan gjøre selv i vanstyrte land. Vi kan og bør forbedre forholdene umiddelbart og øke sjansene for langsiktig vekst ved å beskytte afrikanernes rett til god helse.

- Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form.
- Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.
- Debattinnlegg honoreres ikke.
- Telefaksnr.: 22 00 11 10.
- E-post: leserbrev@dn.no

DN 10. mai

Skitopp ikke under lupen

I et helsides oppslag i Dagens Næringsliv onsdag 10. mai i år har mine honorarer som styreformann og advokat for selskapet SkiForum as – hvor Norges Skiforbund eier 70 prosent av aksjene – blitt behandlet som om det skulle være noe ulovlig/uriktig i denne forbindelse.

Informasjonene til media i denne sak synes å være et ledd i valgkampen i Norges Skiforbund før det Ekstraordinære Skitinget i Loen 13. mai i år til

valg av skipresident og resten av Skistyret.

Til det første og eneste Skimøtet hvor mine honorarforhold har stått på skistyreets agenda, fredag 13. mai 2000 før det Ekstraordinære Skitinget, hadde Skistyret fått en redegjørelse for sakene av undertegnede og et brev fra Allan Aabech, som NSF's medaksjonær i selskapet, samt redaktør og daglig leder av Skiforum as.

Etter Skistyreets behandling av saken (uten min tilstedevæ-

relse) har skistyret sendt ut slik pressemelding:

«Med utgangspunkt i oppslag i media, knyttet til forhold rundt styreformann Odd Seim-Haugen, SkiForum, ønsker Norges Skiforbund å klargjøre følgende:

Styret i Norges Skiforbund har behandlet foreliggende fakta i saken og et enstemmig styre konkluderer med at det ikke er grunnlag for å reise spørsmål ved den fakturerende for de oppdrag Odd Seim-Haugen har ut-

ført. Styret beklager den belastning saken, urettmessig, har for for Odd Seim-Haugen.»

I samme Skistyremøte (13. mai 2000) ble jeg på ny gjenoppnevnt som en av NSF's representanter for å fortsette som styreformann i selskapet SkiForum as.

Dette burde tilbakevise de uholdbare insinuasjoner mot meg som fremkom i Dagens Næringsliv 10. mai 2000,

ODD SEIM-HAUGEN
advokat